

**Advies over de voorstellen van
opleidingsprofielen voor het
secundair
volwassenenonderwijs en over
de voorstellen van eindtermen
en opleidings-profielen voor de
basiseducatie**

Vlaamse Onderwijsraad

Kunstlaan 6 bus 6
BE-1210 Brussel

T +32 2 219 42 99
F +32 2 219 81 18

www.vlor.be
info@vlor.be

Wijs beleid door overleg

Advies over de voorstellen van opleidingsprofielen voor het secundair volwassenenonderwijs en over de voorstellen van eindtermen en opleidingsprofielen voor de basiseducatie

INHOUD

1 SITUERING	4
2 ADVIES	6
2.1 ALGEMENE OPMERKINGEN	6
2.1.1 Leeswijzer	6
2.1.2 Continuïteit van het bestaande aanbod	6
2.1.3 De opleidingsprofielen in het licht van de uitrol van de Vlaamse kwalificatiestructuur	7
2.1.4 Werkplekleren in de opleidingsprofielen	7
2.1.5 Onderlinge samenhang en transparantie van de opleidingen	8
2.1.6 Uitbreidingsmodules	8
2.1.7 Beschikbaarheid van referentiekaders	9
2.1.8 De relatie leerplichtonderwijs - volwassenenonderwijs	10
2.1.9 Sleutelvaardigheden versus basiscompetenties	10
2.2 SECUNDAIR VOLWASSENENONDERWIJS: STUDIEGEBIED CHEMIE	10
2.2.1 Algemeen	10
2.2.2 Maatschappelijke tendensen (criterium 3)	11
2.2.3 Andere opmerkingen	11
2.3 SECUNDAIR VOLWASSENENONDERWIJS: STUDIEGEBIED HANDEL	12
2.3.1 Maatschappelijke tendensen (criterium 3)	12
2.3.2 Andere opmerkingen	12
2.3.3 Conclusie	12
2.4 SECUNDAIR VOLWASSENENONDERWIJS: STUDIEGEBIED LAND- EN TUINBOUW	12
2.4.1 Hovenier onderhoud parken en tuinen	12
2.4.2 Hovenier aanleg parken en tuinen	14
2.4.3 Tuinbouwarbeider	14
2.4.4 Boomverzorger	15

2.4.5 Tuintekenaar	16
2.5 SECUNDAIR VOLWASSENENONDERWIJS: STUDIEGEBIED MARITIEME OPLEIDINGEN	16
2.5.1 Andere regelgeving die mee in rekening moet worden genomen (criterium 1.11)	16
2.5.2 De mate waarin het voorstel rekening houdt met de noodzakelijke voorkennis van de cursist (criterium 4)	17
2.5.3 Haalbaarheid en aanvaardbaarheid van de vooropgestelde basiscompetenties (criterium 7)	17
2.5.4 Andere opmerkingen	17
2.5.5 Conclusie	17
2.6 SECUNDAIR VOLWASSENENONDERWIJS: STUDIEGEBIED BIJZONDERE EDUCATIEVE NODEN	18
2.6.1 Algemeen	18
2.6.2 Conclusie	18
2.7 SECUNDAIR VOLWASSENENONDERWIJS: STUDIEGEBIED MECHANICA-ELEKTRICITEIT	18
2.7.1 Algemeen	18
2.7.2 Andere opmerkingen	19
2.7.3 Conclusie	19
2.8 SECUNDAIR VOLWASSENENONDERWIJS: STUDIEGEBIED PERSONENZORG	19
2.8.1 Algemeen	19
2.8.2 Maatschappelijke tendensen (criterium 3)	19
2.8.3 De mate waarin het voorstel rekening houdt met de noodzakelijke voorkennis van de cursist (criterium 4)	20
2.8.4 De mate waarin het voorstel rekening houdt met de mogelijke gevolgen voor andere opleidingen of andere onderwijsniveaus (criterium 6)	20
2.8.5 De ruimte die de OP laten voor de leerplanmakers (criterium 8)	20
2.8.6 Andere opmerkingen	20
2.8.7 Conclusie	20
2.9 SECUNDAIR VOLWASSENENONDERWIJS: STUDIEGEBIED LICHAAMSVERZORGING	20
2.9.1 Allround grimeur-visagist	20
2.9.2 Nagelstylist	21
2.9.3 Masseur en Voetverzorger: toevoeging uitbreidingsmodules	21
2.9.4 Andere regelgeving die mee in rekening moet worden genomen (criterium 1.11)	21
2.10 SECUNDAIR VOLWASSENENONDERWIJS: STUDIEGEBIED TEXTIEL	22

2.10.1	Maatschappelijke tendensen (criterium 3)	22
2.10.2	Andere opmerkingen	22
2.10.3	Conclusie	22
2.11	SECUNDAIR VOLWASSENENONDERWIJS: STUDIEGEBIED DIAMANTBEWERKING	22
2.11.1	Algemeen	22
2.11.2	De mate waarin het voorstel gebaseerd is op een specifiek referentiekader (criterium 2)	23
2.11.3	Maatschappelijke tendensen (criterium 3)	23
2.11.4	Andere opmerkingen	23
2.11.5	Conclusie	23
2.12	BASISEDUCATIE: LEERGEBIED NEDERLANDS	23
2.12.1	Algemeen	23
2.12.2	Relatie met een specifiek referentiekader (criterium 2)	24
2.12.3	Maatschappelijke tendensen (criterium 3)	24
2.12.4	De mate waarin het voorstel rekening houdt met de mogelijke gevolgen voor andere opleidingen of andere onderwijsniveaus (criterium 6)	25
2.12.5	Haalbaarheid en aanvaardbaarheid van de vooropgestelde basiscompetenties (criterium 7)	25
2.12.6	Conclusie	26
3	OVERZICHT VAN DE BIJLAGEN	27

1 Situering

Op 26 januari 2012 vroeg de minister van Onderwijs de Vlor om advies over de volgende 32 voorstellen van opleidingsprofielen (OP) voor het secundair volwassenenonderwijs en de basiseducatie:

Secundair volwassenenonderwijs, studiegebied Chemie:

- technicus in fermentatieprocessen-bieren
- technicus in fermentatieprocessen-wijnen
- technicus in fermentatieprocessen-destillaten en likeuren
- technicus in fermentatieprocessen-zuivel

Secundair volwassenenonderwijs, studiegebied Handel:

- polyvalent verkoper

Secundair volwassenenonderwijs, studiegebied Land- en Tuinbouw:

- hovenier onderhoud parken en tuinen
- hovenier aanleg parken en tuinen
- tuinbouwarbeider
- boomverzorger
- tuintekenaar

Secundair volwassenenonderwijs, studiegebied Maritieme Opleidingen:

- maritieme opleiding dek
- maritieme opleiding motoren

Secundair volwassenenonderwijs, studiegebied Bijzondere Educatieve Noden:

- autocarchauffeur
- autobuschauffeur
- chauffeur bijzondere diensten

Secundair volwassenenonderwijs, studiegebied Mechanica-Elektriciteit

- productiemedewerker kunststoftechnieken
- machineregelaar extrusie
- machineregelaar spuitgieten
- machineregelaar thermisch vormen

Secundair volwassenenonderwijs, studiegebied Personenzorg:

- jeugd- en gehandicaptenzorg (toevoeging uitbreidingsmodules)

Secundair volwassenenonderwijs, studiegebied Lichaamsverzorging:

- allround grimeur-visagist
- nagelstylist
- masseur (toevoeging uitbreidingsmodules)
- voetverzorger (toevoeging uitbreidingsmodules)

Secundair volwassenenonderwijs, studiegebied Textiel:

- handwever

Secundair volwassenenonderwijs, studiegebied Diamantbewerking:

- kruiswerker
- briljanteerder
- diamantsnijder
- diamantbewerker

Basiseducatie, leergebied Nederlands:

- Nederlands maatschappelijk functioneren
- Nederlands maatschappelijk participeren
- Nederlands doorstroom

Samen met de adviesvraag ontving de Vlor de resultaten van de toets 'vormelijke criteria' die het Departement Onderwijs vooraf uitvoerde.

Op 17 februari 2012 vroeg de minister van Onderwijs bijkomend advies over de aangepaste eindtermen van de opleidingsprofielen van de basiseducatie, leergebied Nederlands. Gezien de verwevenheid van die eindtermen met de genoemde opleidingsprofielen, besliste de raad het advies over de eindtermen te integreren in het advies over de opleidingsprofielen.

De Vlor adviseert de voorstellen van opleidingsprofielen conform de bepalingen van art. 24 van het decreet volwassenenonderwijs van 15 juni 2007. Volgens dat artikel bepaalt de Vlaamse Regering, op voordracht van de stuurgroep en na advies van de Vlaamse Onderwijsraad, de opleidingsprofielen voor de basiseducatie en voor het secundair volwassenenonderwijs. Een opleidingsprofiel omvat ten minste:

- het minimale aantal lestijden van een opleiding;
- het aantal modules;
- het aantal lestijden per module dat in aanmerking genomen wordt voor de berekening van de financiering;
- de verdeling van de eindtermen, de specifieke eindtermen, erkende beroepskwalificaties of basiscompetenties over de modules binnen een opleiding.

Na het advies van de Vlor beslist de minister of hij de geadviseerde opleidingsprofielen al dan niet ter goedkeuring voorlegt aan de Vlaamse Regering. Na de definitieve goedkeuring van de opleidingsprofielen, kunnen de inrichtende machten en het GO! deze concretiseren in leerplannen.

Artikel 25 van het decreet volwassenenonderwijs bepaalt dat de centra voor de organisatie van hun opleidingsaanbod, uitsluitend de door de Vlaamse Regering goedgekeurde opleidingsprofielen hanteren. Art. 184 bevat een overgangsbepaling en stelt dat de opleidingen van het secundair volwassenenonderwijs die op het ogenblik van de inwerkingtreding van het decreet niet voldoen aan de bepalingen van artikelen 24 en 25, vóór 1 januari 2012 door de stuurgroep worden voorgedragen.¹

¹ In de feiten is de uiterste datum van indiening gewijzigd naar 15 januari 2012, zoals vastgelegd in art. 6 van de [samenwerkingsovereenkomst tussen de Vlaamse Regering, de pedagogische begeleidingsdiensten en het Vlaams Ondersteuningscentrum voor het Volwassenenonderwijs](#) van 23 mei 2008. Die wijziging is echter nooit decretaal vastgelegd.

De Raad Levenslang en Levensbreed Leren hanteerde voor de formulering van dit advies de beoordelingscriteria die als bijlage 35 zijn toegevoegd.

De deeladviezen over de opleidingen van het secundair volwassenenonderwijs werden voorbereid in de bevoegde sectorcommissies, telkens uitgebreid met deskundigen voor de betrokken opleidingen of sectoren. De commissie Volwassenenonderwijs onder voorzitterschap van Bavo Van Soom beoordeelde de coherentie van het advies en toetste de profielen nog eens op hun exactheid. Bij gebrek aan een sectorcommissie Diamant bereidde de commissie Volwassenenonderwijs, uitgebreid met deskundigen voor de betrokken opleiding, het advies over de opleidingsprofielen in het studiegebied Diamantbewerking voor.

Het deeladvies over de eindtermen en de opleidingen van het leergebied Nederlands van de basiseducatie werd voorbereid in de commissie Basiseducatie onder voorzitterschap van Mieke Coulembier.

Het advies over de opleidingsprofielen werd geagendeerd op de vergadering van de Raad Levenslang en Levensbreed Leren van 6 maart 2012. Op die vergadering werd het vereiste quorum voor een rechtsgeldige beraadslaging niet bereikt. Het advies werd daarom ten tweede male geagendeerd. De opleidingsprofielen werden met eenparigheid van stemmen geadviseerd op de raad van 20 maart 2012.

2 Advies

2.1 Algemene opmerkingen

2.1.1 Leeswijzer

De Vlor formuleert doorgaans alleen opmerkingen als er in zijn ogen aanpassingen moeten gebeuren aan het opleidingsprofielen.

Voor het overige gaat de raad ervan uit dat de voorstellen:

- voldoen aan de wettelijke bepalingen van het decreet van 15 juni betreffende het volwassenenonderwijs of andere relevante regelgeving (criterium 1);
- afgeleid zijn van valabele referentiekaders of, bij ontstentenis daarvan, gevalideerd zijn door de sector (criterium 2);
- rekening houden met maatschappelijke tendensen (criterium 3);
- waar nodig, rekening houden met de noodzakelijke voorkennis van de cursist (criterium 4);
- gedragen worden door de centra en desgewenst door andere publieke opleidingsverstrekkers (criterium 5);
- rekening houden met de mogelijke gevolgen voor andere opleidingen of andere onderwijsniveaus (criterium 6);
- een haalbaar en aanvaardbaar aantal lestijden omvatten in relatie tot de basiscompetenties en/of eindtermen (criterium 7);
- nog voldoende ruimte laten voor de leerplanmakers (criterium 8).

2.1.2 Continuïteit van het bestaande aanbod

De ingediende opleidingsprofielen voor de studiegebieden Chemie, Land- en Tuinbouw, Maritieme Opleidingen, Mechanica-Elektriciteit, Textiel en Diamantbewerking vervangen

bestaand lineair aanbod. Dat lineaire aanbod moet volgens het decreet Volwassenenonderwijs op 1 september 2012 volledig zijn afgebouwd. De indiening op 15 januari 2012, conform art. 6 van de samenwerkingsovereenkomst tussen de Vlaamse Regering, de PBD's en het Vocvo, betekent dat de centra ten vroegste op 1 februari 2013 kunnen beschikken over de nieuwe opleidingsprofielen. Hierdoor dreigen de centra voor deze opleidingen in een vacuüm terecht te komen in het schooljaar 2012-2013. Om de continuïteit van deze opleidingen te verzekeren, zou de deadline voor afbouw van deze opleidingen uitgesteld moeten worden tot 1 september 2013.

Een vergelijkbaar probleem doet zich voor bij de lineaire opleidingen die theoretisch per 1 september 2012 vervangen kunnen worden door een modulaire opleiding. Gelet op de timing van het besluitvormingsproces kunnen de centra niet tijdig de concordantie aanvragen voor het verwerven van de onderwijsbevoegdheid. Ook hier pleit de raad voor een overgangperiode tot 1 september 2013.

Cursisten, centra én sectoren hebben er alle belang bij dat de dynamiek van het bestaande aanbod gehandhaafd blijft tot de effectieve invoering van de opleidingsprofielen. De raad wijst er in dit verband nog nadrukkelijk op dat de betreffende opleidingen gebaseerd zijn op door de sectoren gevalideerde referentiekaders, en in nauwe samenwerking met de sectoren tot stand zijn gekomen.

2.1.3 De opleidingsprofielen in het licht van de uitrol van de Vlaamse kwalificatiestructuur

In zijn antwoord op het Vlor-advies van 8 november 2011, wijst de minister er terecht op dat de uitrol van de Vlaamse kwalificatiestructuur een belangrijke impact zal hebben op de opleidingsprofielen en op het proces waarin ze tot stand komen. De raad is van mening dat hierop al zoveel mogelijk geanticipeerd is bij de ontwikkeling van de voorliggende opleidingsprofielen. Waar van toepassing, zijn de opleidingsprofielen ontwikkeld na overleg en soms in heel intensieve samenwerking met de relevante sector.

De Vlor vraagt nadrukkelijk dat de overheid die betrokkenheid van de sector mee in rekening neemt bij zijn beoordeling van de voorstellen van opleidingsprofielen. Meer bepaald vraagt de raad dat ook de overheid de betrokken sector consulteert als er vragen zouden rijzen over een opleidingsprofiel. Op die manier vermijdt men dat er in het besluitvormingsproces wijzigingen worden aangebracht in de opleidingsprofielen waardoor die niet langer volledig beantwoorden aan de noden van de sector.

De raad verwijst ter illustratie naar het opleidingsprofiel restauratievakman meubelen waarover het op 8 november 2011 advies uitbracht. In zijn antwoord stelt de minister dat de inhoud ervan kan worden goedgekeurd mits de beoogde specialisatie gerealiseerd wordt onder de vorm van een uitbreidingsmodule bij de opleiding meubelmaker. Met dat antwoord gaat de minister volgens de raad in tegen het standpunt van de sector, die de keuze voor een aparte opleiding mee heeft onderschreven.

2.1.4 Werkplekieren in de opleidingsprofielen

De Vlor heeft kennis genomen van het antwoord van de minister van Onderwijs op zijn advies van 8 november 2011 en neemt akte van het standpunt van de minister dat de term *werkplekieren* te verkiezen is boven de door de raad voorgestelde term *projectmatig werken*. In de voorliggende

opleidingsprofielen heeft de raad dan ook systematisch gekozen voor de benaming *werkplekieren*.

De raad waardeert het dat de minister in zijn antwoord bevestigt dat werkplekieren op een heel brede manier ingevuld kan worden, en dus geenszins samenvalt met de klassieke stage. De raad is echter van oordeel dat de concretisering van wat werkplekieren is, niet thuis hoort in de situering van de module in het opleidingsprofiel, maar wel in de omzendbrief werkplekieren. De raad dringt daarom aan op de publicatie van die omzendbrief.

2.1.5 Onderlinge samenhang en transparantie van de opleidingen

De Vlor stelt vast dat de ontwikkelaars van de opleidingen erover waken dat inhoudelijk verwante opleidingen overeenstemmen wat betreft het leertraject, o.a. door een gelijkaardige opbouw van dat leertraject en door het gebruik van gemeenschappelijke modules. In een aantal gevallen maakt een opleiding in zijn geheel deel uit van een andere opleiding. De raad juicht dat alles toe. De gelijkaardige opbouw van verwante opleidingen zorgt voor transparantie. Het gebruik van gemeenschappelijke modules is dan weer in het voordeel van de cursisten, die het deelcertificaat dat ze verworven hebben voor zo'n gemeenschappelijke module in verschillende opleidingen kunnen inzetten. Ook de centra hebben voordeel bij die gemeenschappelijke modules, want die maken het mogelijk om cursisten uit verschillende opleidingen in één groep samen te brengen.

De Vlor wijst echter op twee moeilijkheden in dit verband. De eerste doet zich voor wanneer een module uit een eerder goedgekeurd opleidingsprofiel pas later wordt gebruikt in een ander opleidingsprofiel. De raad vraagt dat bij de evaluatie van die opleidingsprofielen die in de timing het eerst aan evaluatie toe zijn, ook de opleidingsprofielen met gemeenschappelijke modules meegenomen zouden worden. Zo niet dreigt men de inhoudelijke discussie over de actualisering van een opleiding te hypothekeren en een bepaalde module niet te actualiseren omdat het een gemeenschappelijke module is.

De tweede moeilijkheid heeft te maken met de certificering van een opleiding A die in zijn geheel deel uitmaakt van een tweede opleiding B (het zogenaamde baboesjkamodel). In de huidige stand van zaken kan een cursist enkel een certificaat halen voor de opleiding A als hij effectief voor die opleiding was ingeschreven. Heeft de cursist daarentegen de deelcertificaten van de modules van de opleiding A gehaald in het traject van de opleiding B, dan heeft hij enkel recht op die deelcertificaten, niet op het certificaat voor A. De raad vindt het evident dat de cursist in dat geval het certificaat voor A wel zou kunnen krijgen, in het bijzonder als hij de opleiding B niet met vrucht beëindigt.

2.1.6 Uitbreidingsmodules

In de formulering van de toelatingsvoorwaarden voor een uitbreidingsmodule, houdt de Vlor vast aan de formulering 'De cursist beschikt over de basiscompetenties van de opleiding X'. De raad wijst erop dat dit de gebruikelijke formulering is voor alle modules die sequentieel geordend zijn, ongeacht of het om uitbreidingsmodules gaat of over modules binnen het certificaatstraject. De raad vindt in het decreet volwassenenonderwijs van 15 juni 2007 ook geen reden waarom de formulering zou moeten luiden 'De cursist heeft het certificaat behaald van opleiding X', zoals de minister suggereert in zijn antwoord op het Vlor-advies van 8 november 2011. De minister geeft net aan dat het ondanks die restrictievere formulering mogelijk is om cursisten op basis van EVK of EVC toe te laten tot de uitbreidingsmodules. De raad vindt het onnodig complex om van centra en kandidaat-cursisten te verwachten dat ze de formulering in het opleidingsprofiel samen lezen

met de bepalingen in art. 35 §2 van het decreet volwassenenonderwijs. In dat artikel worden de verschillende manieren opgesomd waarop een cursist tot een sequentieel geordende module toegelaten kan worden.

De Vlor hecht veel belang aan die duidelijkheid over de toelatingsvoorwaarden. Hij heeft bij de totstandkoming van het advies vastgesteld dat het aanbod van het volwassenenonderwijs in het algemeen, en de uitbreidingsmodules in het bijzonder, belangrijk zijn voor wie uit het leerplichtonderwijs komt. In het volwassenenonderwijs verwerven (pas) afgestudeerden uit het leerplichtonderwijs bijkomende competenties, waarbij ze verder kunnen bouwen op de competenties die ze in het leerplichtonderwijs hebben verworven. Het komt zelfs geregeld voor dat leerlingen uit het leerplichtonderwijs die hun competenties willen uitbreiden of verdiepen al deelnemen aan het volwassenenonderwijs. In deze gevallen vindt wie uit het leerplichtonderwijs komt dus makkelijk de weg naar het volwassenenonderwijs, wat uiteraard wenselijk is. Door in het opleidingsprofiel de toelating tot een uitbreidingsmodule te koppelen aan een bepaald certificaat, eerder dan aan bereikte basiscompetenties, wordt op zijn minst de suggestie gewekt dat de toegang tot het volwassenenonderwijs minder makkelijk wordt.

De Vlor werd verder voor het eerst geconfronteerd met voorstellen die louter uitbreidingsmodules toevoegen aan al eerder goedgekeurde opleidingsprofielen. De raad is ervan overtuigd dat dit een zinvolle mogelijkheid is. Er kunnen ontwikkelingen zijn op het vlak van specifieke uitbreidingen van de competenties, die een plaats zouden moeten krijgen in de opleiding, zonder dat de kernberoepscompetenties aan actualisering toe zijn. In die situatie kan de toevoeging van uitbreidingsmodules waardevol zijn.

De raad meent dat het in dergelijke gevallen niet de bedoeling kan zijn de reeds goedgekeurde 'basisopleiding' te wijzigen. Daarvoor is immers een evaluatieprocedure bepaald. De raad beperkt zijn advies in dergelijke gevallen tot de uitbreidingsmodule en vraagt garanties dat de al bestaande basisopleiding ongewijzigd uit de procedure komt.

De raad vraagt de overheid er bovendien over te waken dat het voor alle gebruikers duidelijk is dat de basisopleiding ongewijzigd blijft. De huidige procedure leidt er bijvoorbeeld al toe dat er een nieuwe schematische voorstelling van het leertraject komt en dat er een nieuwe datum van inwerkingtreding van het opleidingsprofiel komt. Dat kan tot verwarring leiden, met name bij de centra die niet van plan zijn de uitbreidingsmodules aan te bieden.

De raad pleit er dan ook voor om voor de toevoeging van uitbreidingsmodules aan al bestaande opleidingen een eigen procedure te voorzien, die ook gebruikt zou kunnen worden voor de toevoeging van geletterdheidsmodules aan bestaande opleidingen. Zo kunnen er geen misverstanden ontstaan over de continuïteit van de basisopleiding.

2.1.7 Beschikbaarheid van referentiekaders

Het hanteren van een gepast referentiekader is één van de criteria die de Vlor bij zijn advies over de opleidingsprofielen hanteert (zie bijlage 34). Voor zover dat referentiekader publiek beschikbaar is, stelt zich hier geen probleem. Dat is echter bijvoorbeeld niet het geval voor het referentiekader voor de uitbreidingsmodules in de opleiding Jeugd- en Gehandicaptenzorg. De raad verneemt dat de stuurgroep Volwassenenonderwijs samen met het genoemde opleidingsprofiel ook dat referentiekader heeft ingediend. Dat is echter niet aan de Vlor bezorgd, zodat de raad er zich niet over kon uitspreken. Ook voor opleidingsprofielen van het leergebied Nederlands van de basiseducatie, was de zgn. matrix van eindtermen althans initieel niet aan de

Vlor bezorgd. De raad vraagt nadrukkelijk om de referentiekaders en alle andere stukken te ontvangen die de stuurgroep Volwassenenonderwijs mee indient met de opleidingsprofielen.

2.1.8 De relatie leerplichtonderwijs - volwassenenonderwijs

Het decreet volwassenenonderwijs bepaalt dat voor de opleidingen van de leergebieden Nederlands, wiskunde, maatschappijoriëntatie, informatie- en communicatietechnologie en talen in de basiseducatie, dezelfde eindtermen gelden als die voor de leergebieden in het lager onderwijs en eindtermen en ontwikkelingsdoelen in de eerste graad van het voltijds secundair onderwijs (art. 11§4). Tegelijk heeft de decreetgever de Vlaamse Regering gemachtigd om op basis van de eigenheid van het volwassenenonderwijs bepaalde eindtermen te schrappen of aan te passen. De voorliggende eindtermen voor het leergebied Nederlands zijn in die zin aangepast. Dat was eerder ook al het geval voor de leergebieden wiskunde, maatschappijoriëntatie en informatie- en communicatietechnologie. Ook in het geval van de opleiding Algemene Aanvullende Vorming uit het secundair volwassenenonderwijs zijn niet dezelfde eindtermen gehanteerd als uit het leerplichtonderwijs. De raad maakte over dat laatste reeds eerder opmerkingen.²

Uit het feit dat er systematisch gebruik is gemaakt van de mogelijkheid om af te wijken van de eindtermen van het leerplichtonderwijs, leidt de Vlor af dat er nood is aan een debat ten gronde over de relatie tussen het leerplichtonderwijs en het volwassenenonderwijs, en meer bepaald over de eindtermen. De raad meent dat dit element in elk geval meegenomen moet worden bij de evaluatie van het decreet volwassenenonderwijs in 2013.

2.1.9 Sleutelvaardigheden versus basiscompetenties

De Vlor heeft in sommige opleidingsprofielen het aantal sleutelvaardigheden gereduceerd. De sleutelvaardigheden zijn immers na te streven, terwijl de basiscompetenties voor het centrum een resultaatsverbintenis inhouden. Als een competentie wordt vermeld bij zowel de sleutelcompetentie als bij de basiscompetenties, is geopteerd om ze enkel bij de basiscompetenties te laten staan. Zo niet leidt dit tot onnodige planlast voor het centrum.

De raad screende de sleutelvaardigheden ook nog eens op relevantie voor essentie van de opleiding en voor de praktijk op de werkvloer.

2.2 Secundair volwassenenonderwijs: studiegebied Chemie

2.2.1 Algemeen

In het studiegebied Chemie liggen vier voorstellen van opleidingsprofielen voor:

- technicus in fermentatieprocessen–bieren;
- technicus in fermentatieprocessen–wijnen;
- technicus in fermentatieprocessen–destillaten en likeuren;
- technicus in fermentatieprocessen–zuivel.

² Vlaamse Onderwijsraad, Raad Levenslang en Levensbreed Leren. [Advies over voorstellen van opleidingsprofielen voor het secundair volwassenenonderwijs](#), 9 november 2010, p. 6.

De vier voorstellen van opleidingsprofielen zijn geconcipeerd als een samenhangend geheel. Het gebruik van gecontroleerde fermentatieprocessen bij de productie van levensmiddelen staat centraal in de vier opleidingen. Gezien die samenhang adviseert de Vlor ze in hun geheel.

De raad waardeert de inhoudelijke én organisatorische samenhang tussen de vier opleidingen. In elk van de opleidingen keert de volgende structuur terug: een module basiskennis fermentatieprocessen, twee modules labo fermentatie, waarvan de tweede een gespecialiseerdere labomodule is die pas gevolgd kan worden als de basiscompetenties van de module basiskennis en van de eerste module labo verworven zijn, en dan nog drie modules rond regelgeving en kwaliteitscontrole. Dat inhoudelijk verwante opleidingen op dezelfde manier opgebouwd zijn, is ongetwijfeld een voordeel bij de communicatie naar cursisten, bedrijven,

Een aantal modules van de vier opleidingen zijn bovendien gemeenschappelijk voor drie opleidingen of voor alle vier de opleidingen. Het gevolg is dat cursisten die het certificaat van één opleiding hebben, een aantal vrijstellingen kunnen krijgen op basis van EVK als ze één van de andere opleidingen Technicus in fermentatieprocessen zouden willen volgen. De mogelijkheden van het modulaire aanbod worden hier dus ten volle gebruikt, terwijl de samenhang tussen de vier opleidingen en tussen de verschillende modules van die opleidingen toch heel helder blijft.

2.2.2 Maatschappelijke tendensen (criterium 3)

De Vlor wijst erop dat er de afgelopen jaren een vernieuwde belangstelling is voor producten van het 'terroir': artisanale kazen, bieren van kleinere, lokale brouwerijen, en zelfs binnenlandse wijnen doen het uitstekend, op de binnenlandse én de buitenlandse markt. Wat het brouwen betreft komt daar nog bij dat dat tot het Belgische immateriële erfgoed gerekend kan worden.

Tegelijk worden er steeds strengere eisen gesteld op het vlak van voedselveiligheid en kwaliteitscontrole. Traditie en kleinschaligheid moeten dus hand in hand gaan met professionalisme en innovatie. De raad is ervan overtuigd dat de voorliggende opleidingsprofielen op dit alles zeer goed inspelen. Evengoed spelen ze in op de vraag van de levensmiddelenindustrie naar geschoold personeel.

De Vlor stelt bovendien vast dat er in het secundair onderwijs geen vergelijkbaar aanbod is dat kan inspelen op de genoemde noden. Het is daarom des te belangrijker dat het volwassenenonderwijs de opleidingen kan organiseren.

De raad wijst er wel nog op dat in de SYNTRA een opleiding wijnbouwer-wijnmaker bestaat. Die focust zich niet zo intensief op de technische procedés van het wijnmaken als het voorliggende opleidingsprofiel, maar heeft wel dan wel weer ruime aandacht voor de wijnbouw. Het komt de raad dan ook voor dat beide opleidingen complementair zijn.

2.2.3 Andere opmerkingen

De raad stelt vast dat in het voorstel Technicus in fermentatieprocessen-destillaten en likeuren drie basiscompetenties in het overzicht voorkomen, die ontbreken bij de modules. Naar analogie met de andere opleidingsprofielen, moeten deze basiscompetenties worden toegevoegd aan de beide labo-modules.

De raad wijst ook op een aantal andere kleine vormkwesties, die in de bijlage zijn verbeterd.

Conclusie

De raad geeft een gunstig advies aan het voorstel, met de kleine bedenkingen die boven zijn weergegeven.

2.3 Secundair volwassenenonderwijs: studiegebied Handel

In het studiegebied Handel ligt een voorstel van het opleidingsprofiel Polyvalent verkoper voor.

2.3.1 Maatschappelijke tendensen (criterium 3)

De distributiesector werkt steeds minder met gespecialiseerde functies zoals kassier. Winkelmedewerkers worden geacht flexibel en multi-inzetbaar te zijn en elke medewerker is ook een aanspreekpunt voor de klanten. Binnen die context hebben de ontwikkelaars, in samenspraak met Comeos, ervoor gekozen een breed opleidingsprofiel te ontwikkelen. De Vlor onderschrijft die keuze.

De raad onderschrijft eveneens de keuze om ook een module E-verkoop te voorzien in de opleiding. De enige basiscompetentie van deze module is terecht zeer generiek geformuleerd ('De cursist kan in een e-commerce omgeving verkopen'), wat de leerplanmakers en de centra toelaat om in te spelen op de snelle evolutie op het vlak van e-commerce.

2.3.2 Andere opmerkingen

De Vlor is ervan overtuigd dat door de band genomen Frans en Engels de belangrijkste vreemde talen zijn die een verkoper moet kennen. Omdat in een bepaalde context een andere vreemde taal ook belangrijk kan zijn, adviseert de raad echter in de basiscompetenties naar een eerste en een tweede vreemde taal te verwijzen.

De raad suggereert verder nog een aantal kleine correcties.

2.3.3 Conclusie

De raad adviseert het voorliggende opleidingsprofiel gunstig, met enkele kleine opmerkingen.

2.4 Secundair volwassenenonderwijs: studiegebied Land- en Tuinbouw

2.4.1 Hovenier onderhoud parken en tuinen

2.4.1.1 Andere regelgeving die mee in rekening moet worden genomen (criterium 1.11)

De Vlor wijst op de Europese richtlijn 2009/128/EG over een duurzaam gebruik van fytofarmaceutische middelen. Die voorziet dat de lidstaten erover moeten waken dat professionele gebruikers van die middelen toegang hebben tot opleidingen over fytofarmaca. Deze opleidingen moeten leiden tot een zogenaamde fytolientie, een bewijs dat de houder ervan met vrucht een opleiding heeft gevolgd en bijgevolg gemachtigd is fytofarmaceutische middelen voor professioneel gebruik toe te passen. De Europese richtlijn is nog niet volledig in Belgische regelgeving omgezet, maar verplicht de lidstaten ertoe uiterlijk op 14 december 2013 een systeem van fytolienties op te zetten. De Vlor vindt het aangewezen dat het voorliggende

voorstel van OP hierop anticipeert. De raad stelt vast dat de basiscompetenties uit de module Plantenbescherming en -verzorging maar ten dele beantwoorden aan de opleidingsinhouden die worden voorzien in bijlage 1 van de Europese richtlijn. Hij adviseert daarom om:

- uit de voorgestelde module Plantenbescherming en -verzorging de basiscompetenties die betrekking hebben op bestrijding weg te halen en de duur ervan te reduceren tot 20 Lt ;
- een module Toediening gewasbeschermingsmiddelen (20 Lt) toe te voegen. Daarin leert de cursist behandelingsmateriaal en de gewasbeschermingsmiddelen op een professionele en veilige manier te gebruiken;
- een module Fytofarmacie (40 Lt) in het opleidingsprofiel op te nemen. Daarin leert de cursist een gewasbeschermingsmiddel te kiezen en de gewasbeschermende maatregelen voor te bereiden, te plannen, uit te voeren en te evalueren.

De raad vraagt de minister om erover te waken dat de bevoegde federale minister de deelcertificaten van de modules Toediening gewasbeschermingsmiddelen en Fytofarmacie metertijd erkent in functie van de fyto licentie.

2.4.1.2 Relatie met een specifiek referentiekader (criterium 2)

De Vlor is van oordeel dat het aangehaalde referentiekader een geldig kader is. Hij stelt echter voor om in de beschrijving van de relatie opleiding-referentiekader (1.1) de derde alinea, die de taken van de ploegbaas aanleg parken en tuinen schetst, weg te laten. Die creëert namelijk mogelijk verwarring.

2.4.1.3 Diplomagerichtheid

De Vlor merkt op dat de toevoeging van de module Fytofarmacie tot gevolg heeft dat de totale opleidingsduur 480 Lt bedraagt. De raad is van mening dat de opleiding daarmee voldoet aan alle criteria uit art. 42 uit het decreet volwassenenonderwijs van 15 juni 2007 en adviseert dan ook dat de opleiding hovenier onderhoud parken en tuinen, in combinatie met het certificaat Aanvullende Algemene Vorming, zou leiden tot een diploma secundair onderwijs. De raad verwijst hierbij ook naar de analogie met de dbso opleiding hovenier onderhoud, die kan leiden tot een diploma secundair onderwijs.

2.4.1.4 Andere opmerkingen

De raad adviseert om in de situering van de module Tuinonderhoud B de verwijzing naar sportvelden weg te halen, en deze toe te voegen aan de situering van de module Onderhoud Grasvelden

De raad stelt voor om in de Basiscompetentie LT 004 BC 055, evenals in de situering van de module Actuele Technieken te spreken van 'actuele technieken', i.p.v. 'nieuwe', respectievelijk 'nieuwste technieken'.

De raad wijst ook op een aantal andere kleine vormkwesities, die in de bijlage zijn verbeterd.

2.4.1.5 Conclusie

De raad geeft een gunstig advies aan het voorstel, met de kleine bedenkingen die boven zijn weergegeven.

2.4.2 Hovenier aanleg parken en tuinen

2.4.2.1 Andere regelgeving die mee in rekening moet worden genomen (criterium 1.11)

Ook hier wijst de Vlor op de Europese richtlijn 2009/128/EG over een duurzaam gebruik van fytofarmaceutische middelen (zie 2.4.1) en adviseert hij om:

- uit de voorgestelde module Plantenbescherming en -verzorging de basiscompetenties die betrekking hebben op bestrijding weg te halen en de duur ervan te reduceren tot 20 Lt ;
- een module Toediening gewasbeschermingsmiddelen (20 Lt) toe te voegen;
- een module Fytofarmacie (40 Lt) in het opleidingsprofiel op te nemen.

2.4.2.2 Relatie met een specifiek referentiekader (criterium 2)

De raad is van oordeel dat het aangehaalde referentiekader een geldig kader is. Hij stelt echter voor om ook hier in de beschrijving van de relatie opleiding-referentiekader (1.1) de derde alinea weg te laten die de taken van de ploegbaas aanleg parken en tuinen schetst.

2.4.2.3 Haalbaarheid en aanvaardbaarheid van de vooropgestelde basiscompetenties (criterium 7)

De raad stelt vast dat de basiscompetenties LT 005 BC 064 en LT 005 BC 065 enkel voorkomen in het overzicht van de basiscompetenties. Hij adviseert ze toe te voegen aan de volgende modules: Werken met Minigraver, Aanplantingen, Aanleg Grasvelden, Tuinverhardingen, Verhardingen in Kasseien, Tegels en Natuursteen, Aanleg Waterpartijen, Daktuinen, Afsluitingen en Houtwerk.

2.4.2.4 Andere opmerkingen

De raad stelt voor om in de Basiscompetentie LT 005 BC 063, evenals in de situering van de module Actuele Technieken te spreken van 'actuele technieken', i.p.v. 'nieuwe', respectievelijk 'nieuwste technieken'.

De raad wijst ook op een aantal andere kleine vormkwesties, die in de bijlage zijn verbeterd.

2.4.2.5 Conclusie

De raad geeft een gunstig advies aan het voorstel, met de bedenkingen hierboven.

2.4.3 Tuinbouwarbeider

2.4.3.1 Andere regelgeving die mee in rekening moet worden genomen (criterium 1.11)

Ook hier wijst de Vlor op de Europese richtlijn 2009/128/EG over een duurzaam gebruik van fytofarmaceutische middelen (zie 2.4.1) en adviseert hij om:

- uit de voorgestelde modules Teeltbescherming en -verzorging en Biologische teeltbescherming en -verzorging de basiscompetentie weg te halen die betrekking heeft op bestrijding;
- een module Toediening Gewasbeschermingsmiddelen (20 Lt) toe te voegen.

Anders dan bij de analoge modules in de opleidingen hovenier aanleg van tuinen en hovenier onderhoud van tuinen is de raad niet van oordeel dat de module Teeltbescherming- en verzorging gereduceerd kan worden tot 20 Lt. De resterende te bereiken basiscompetenties wegen daarvoor te zwaar door. Evenmin is de raad van oordeel dat in de opleiding een module Fytofarmacie moet worden toegevoegd. Door de beperktere autonomie van de tuinbouwarbeider volstaat de module Toediening Gewasbeschermingsmiddelen.

2.4.3.2 Andere opmerkingen

De raad stelt voor om in de Basiscompetentie LT 003 BC 035, evenals in de situering van de module Actuele Technieken te spreken van 'actuele technieken', i.p.v. 'nieuwe', respectievelijk 'nieuwste technieken'.

De raad wijst ook op een aantal andere kleine vormkwesties, die in de bijlage zijn verbeterd.

2.4.3.3 Conclusie

De raad geeft een gunstig advies aan het voorstel, met de bedenkingen hierboven.

2.4.4 Boomverzorger

2.4.4.1 Andere regelgeving die mee in rekening moet worden genomen (criterium 1.11)

Ook voor deze opleiding heeft de Vloroverwogen of er een module toegevoegd moet worden, met het oog op de fytollicentie (zie 2.4.1). Hij acht dit echter niet zinvol omdat er in de boomverzorging weinig tot geen gebruik wordt gemaakt van fytofarmaca.

2.4.4.2 Relatie met een specifiek referentiekader (criterium 2)

De Vlor beveelt aan om in de beschrijving van de relatie tussen de opleiding en het referentiekader te verduidelijken dat de voorliggende opleiding een opstap biedt naar het European Tree Workers Certificate, maar er niet mee gelijkgesteld kan worden.

2.4.4.3 De instapvereisten (criterium 4)

De raad steunt de sequentiële ordening van de modules. Door instapvoorwaarden te koppelen aan de module Werken op hoogte wordt immers de veiligheid van de cursist bewaakt. De raad wijst er echter op dat het om redenen van veiligheid essentieel is dat de basiscompetentie LT 007 BC 052 ook verworven wordt in de module Klimmen.

2.4.4.4 Andere opmerkingen

De raad wijst op een aantal andere kleine vormkwesties, die in de bijlage zijn verbeterd.

2.4.4.5 Conclusie

De raad geeft een gunstig advies aan het voorstel, met de kleine wijzigingen die boven zijn weergegeven.

2.4.5 Tuintekenaar

2.4.5.1 Relatie met een specifiek referentiekader (criterium 2)

De Vlor is van mening dat het om een waardevolle opleiding binnen het studiegebied land- en Tuinbouw gaat en leidt uit de bijgevoegde valideringen af dat ook de sector daarvan overtuigd is. De raad beveelt echter aan in de beschrijving van de relatie opleiding-referentiekader sterker te benadrukken dat de tuintekenaar een uitvoerende functie heeft en werkt in opdracht van bijvoorbeeld een tuinarchitect of een tuinaannemer.

De raad merkt verder op dat de voorgestelde module Kennis van sierplanten en de basiscompetenties die erin verworven worden geen duidelijke meerwaarde hebben in vergelijking met de module Plantenkennis. Tegelijkertijd stelt de raad vast dat het voorliggende opleidingsprofiel geen basiscompetenties bevat die verband houden met het gebruik van planten in een tuin. De raad beveelt daarom aan de module Kennis van sierplanten te vervangen door een module Gebruik van planten en de basiscompetenties 005 tot 008 te herformuleren, zodat ze nadrukkelijk verband houden met het gebruik van planten in een tuin.

2.4.5.2 Haalbaarheid en aanvaardbaarheid van de vooropgestelde basiscompetenties (criterium 7)

De raad merkt op dat in de situering van de module Tuintekenen D wordt vooropgesteld dat de cursist leert om een plan te presenteren, maar dat dit niet wordt vertaald in basiscompetenties. De raad stelt voor twee basiscompetenties in die zin toe te voegen aan zowel Tuintekenen B als tuintekenen D. Beide modules omvatten 80 Lt, tegenover 60 Lt voor Tuintekenen A en C, wat de toevoeging van beide basiscompetenties ook haalbaar maakt.

2.4.5.3 Andere opmerkingen

De raad wijst ook op een aantal andere kleine vormkwesties, die in de bijlage zijn verbeterd.

2.4.5.4 Conclusie

De raad geeft een gunstig advies aan het voorstel zoals aangepast in bijlage.

2.5 Secundair volwassenenonderwijs: studiegebied Maritieme Opleidingen

In het studiegebied Maritieme Opleidingen liggen twee voorstellen van opleidingsprofielen voor:

- Maritieme opleiding dek;
- Maritieme opleiding motoren.

2.5.1 Andere regelgeving die mee in rekening moet worden genomen (criterium 1.11)

De Vlor wijst er nadrukkelijk op dat de voorliggende opleidingsprofielen moeten overeenstemmen met de federale regelgeving over de scheepvaart en dat die regelgeving op zijn beurt weer is afgeleid van internationale maritieme regelgeving. Bij de ontwikkeling van het opleidingsprofiel werd daarom ook de FOD Mobiliteit en Vervoer geregeld geraadpleegd. Het is immers die federale overheidsdienst die de vaarbevoegdheidsbewijzen STCW aflevert.

De raad vraagt de minister om bij zijn beoordeling en implementatie van de maritieme opleidingen nauwgezet rekening te houden met de federale en internationale regelgeving. Wanneer de voorliggende opleidingen niet zouden voldoen aan de STCW code, zou dat immers betekenen dat ze niet automatisch tot een vaarbevoegdheid leiden, en zouden ze als maritiem onderwijs geen enkele waarde meer hebben.

2.5.2 De mate waarin het voorstel rekening houdt met de noodzakelijke voorkennis van de cursist (criterium 4)

In het voorstel van opleidingsprofiel Maritieme Opleiding Dek kan de module Werkplekieren scheepsnavigatie pas gevolgd worden als de cursist de basiscompetenties van alle andere modules uit de opleiding heeft verworven. De raad stelt echter vast dat niet al die basiscompetenties noodzakelijk zijn om de module Werkplekieren aan te vangen. De raad heeft daarom een alternatief voorstel ontwikkeld dat het aantal modules beperkt dat sequentieel voorafgaat aan de module Werkplekieren scheepsnavigatie. De Vlor is van oordeel dat dit voorstel een zekere flexibiliteit toelaat in het traject van een individuele cursist. Tegelijk wordt gegarandeerd dat de opleiding blijft voldoen aan de eisen van de federale overheid. De raad heeft zijn voorstel namelijk volledig gebaseerd op input van de FOD Mobiliteit en Vervoer.

2.5.3 Haalbaarheid en aanvaardbaarheid van de vooropgestelde basiscompetenties (criterium 7)

De Vlor onderschrijft het belang van ICT-vaardigheden in de beide opleidingen. De raad is echter van oordeel dat de module Initiatie in de informatica weinig geschikt is om de ICT-vaardigheden die specifiek zijn in de context van de scheepvaart, bij te brengen. De raad stelt daarom voor de genoemde module te schrappen, en in een aantal modules ICT-basiscompetenties toe te voegen. De raad heeft bij de formulering van die basiscompetenties vastgehouden aan generieke termen zoals 'computersystemen' en 'toepassingssoftware'. In de context van scheepssystemen verwijzen deze termen uiteraard naar heel specifieke apparatuur en toepassingen. Om te vermijden dat de opleidingsprofielen door technologische innovaties snel gedateerd zouden zijn, beveelt de raad aan dat die concretisering in het leerplan worden ingeschreven, en niet in het opleidingsprofiel.

2.5.4 Andere opmerkingen

Net zoals de gelijknamige tso-richting, leiden de voorliggende opleidingen tot een STCW-certificaat op *operationeel* niveau. De raad meent dat het zinvol zou zijn om te onderzoeken of een maritieme opleiding op niveau hbo5 kan voldoen aan de eisen van STCW-management level.

2.5.5 Conclusie

De raad geeft een gunstig advies aan de twee voorstellen zoals gewijzigd.

2.6 Secundair volwassenenonderwijs: studiegebied Bijzondere Educatieve Noden

2.6.1 Algemeen

De volgende opleidingsprofielen liggen voor advies voor:

- autobuschauffeur;
- autocarchauffeur;
- chauffeur bijzondere diensten.

De voorliggende opleidingsprofielen voor de opleiding autobuschauffeur en autocarchauffeur werden al eerder ingediend op 15 januari 2011 en door de Vlor geadviseerd op 1 maart 2011. De raad adviseerde toen de opportuniteit te onderzoeken van een uitbreidingsmodule Rijtechnieken Aanhangwagens én van een opleiding chauffeur bijzondere diensten.

De raad stelt vast dat de ingediende voorstellen volledig tegemoet komen aan zijn advies van 1 maart 2011 en aan het antwoord van de minister van 30 mei 2011.

Zoals gevraagd in het genoemde advies, kunnen de opleidingen bij de indiening op 15 januari 2012 ondergebracht worden in het studiegebied Bijzondere Educatieve Noden. De raad apprecieert het dat de minister het advies van de Vlor op dit punt gevolgd is.

De raad verneemt dat er inmiddels een convenant is afgesloten tussen de overheid, de sector, de VDAB en de onderwijsverstrekkers, o.a. over het gebruik van infrastructuur en lesvoertuigen. De raad benadrukt nogmaals dat het hier om een voorbeeldige samenwerking gaat.

Ten slotte wijst de raad er nog op dat, in afwachting van de voorziene regionalisering van de rijopleiding, de FOD Mobiliteit nog steeds verantwoordelijk is voor de erkenning van rijopleidingen. De raad vraagt de minister van Onderwijs er mee op toe te zien dat de cvo die één of meerdere van de opleidingen willen aanbieden, die erkenning tijdig krijgen.

2.6.2 Conclusie

De raad geeft een gunstig advies aan de drie voorstellen.

2.7 Secundair volwassenenonderwijs: studiegebied Mechanica-Elektriciteit

In het studiegebied Mechanica-Elektriciteit liggen vier voorstellen van opleidingsprofielen voor:

- productiemedewerker kunststoftechnieken;
- machineregelaar extrusie;
- machineregelaar spuitgieten;
- machineregelaar thermisch vormen.

2.7.1 Algemeen

De voorliggende opleidingsprofielen voor het studiegebied Mechanica-Elektriciteit zijn geconcipieerd als een samenhangend geheel. De modules Conditionering Grondstoffen voor Kunststoffen en Afwerking en Verpakking Kunststofproducten komen terug in alle opleidingen, terwijl de module Materialen Kunststofverwerking gemeenschappelijk is voor de opleidingen

machineregelaar extrusie, machineregelaar spuitgieten en machineregelaar thermisch vormen. Het gevolg is dat cursisten die het certificaat van één opleiding hebben, een aantal vrijstellingen kunnen krijgen op basis van EVK als ze één van de andere opleidingen zouden willen volgen. De voorgestelde trajecten zijn bovendien heel flexibel, wat de cursisten maar ook de centra heel wat mogelijkheden biedt.

De mogelijkheden van het modulaire aanbod worden hier dus ten volle gebruikt, terwijl de samenhang tussen de opleidingen en tussen de verschillende modules van die opleidingen toch heel helder blijven. Daar komt nog bij dat er in nauwe samenwerking met de sector gewaakt is over de samenhang met andere opleidingen en studiebewijzen: de benamingen van de opleidingen en de basiscompetenties komen overeen met die van de ervaringsbewijzen die door de sector worden uitgereikt. De raad is ervan overtuigd dat deze transparantie bijzonder waardevol is.

2.7.2 Andere opmerkingen

De raad adviseert de basiscompetentie 'De cursist kan verbale en non-verbale communicatie toepassen' te schrappen in alle opleidingen, enerzijds omdat er specifiekere basiscompetenties opgenomen zijn die de te bereiken doelen preciezer weergeven, en anderzijds omdat contactvaardigheid al is opgenomen als sleutelvaardigheid.

2.7.3 Conclusie

De raad adviseert de voorliggende opleidingsprofielen gunstig, met enkele kleine opmerkingen.

2.8 Secundair volwassenenonderwijs: studiegebied Personenzorg

2.8.1 Algemeen

Het betreft hier de toevoeging van twee uitbreidingsmodules over begeleidend werken met assistentie van dieren (BLAD) aan het bestaande opleidingsprofiel Jeugd- en gehandicaptenzorg dat sinds 1 februari 2009 mag worden georganiseerd. De raad beperkt zijn advies bijgevolg tot die uitbreidingsmodules.

2.8.2 Maatschappelijke tendensen (criterium 3)

Begeleidend werken met assistentie van dieren is een nieuwe hulpverleningsmethodiek voor cliënten die niet langer lijken te passen in klassieke hulpverleningsmethodieken. Het wordt in het bijzonder ingezet bij jongeren met een zware psychosociale problematiek. Het dier is in deze methodiek een gepland onderdeel van een begeleidingsproces. De omgang van de cliënt met het dier, en de noodzakelijke zorg die de cliënt het dier moet bieden beogen o.a. het herstel van een basisvertrouwen bij de cliënt.

De methodiek wordt de laatste jaren frequenter toegepast en gewaardeerd. De raad neemt er in dat verband ook akte van dat de uitbreidingsmodules gebaseerd zijn op een referentiekader dat mee ontwikkeld werd door vertegenwoordigers van instellingen en organisaties uit het brede veld van de jeugdzorg.

2.8.3 De mate waarin het voorstel rekening houdt met de noodzakelijke voorkennis van de cursist (criterium 4)

Uit de situering van de uitbreidingsmodule Opmaak van een eigen individueel BLAD-programma blijkt dat die module voortbouwt op de uitbreidingsmodule Dieren als partner in een begeleidingsproces. De raad is daarom van mening dat beide uitbreidingsmodules sequentieel geordend moeten worden in het leertraject.

2.8.4 De mate waarin het voorstel rekening houdt met de mogelijke gevolgen voor andere opleidingen of andere onderwijsniveaus (criterium 6)

De raad stelt vast dat de basiscompetenties die in de uitbreidingsmodules worden verworven, noch in de richting Jeugd- en gehandicaptenzorg van het secundair onderwijs, noch in de opleiding Bachelor in de orthopedagogie verworven kunnen worden. De raad wijst op de mogelijkheden voor afgestudeerden uit die richtingen om ook de voorliggende uitbreidingsmodules te volgen, op basis van EVK.

2.8.5 De ruimte die de OP laten voor de leerplanmakers (criterium 8)

De raad is van oordeel dat de basiscompetenties waarin telkens de verschillende diersoorten genoemd worden, waarmee in de begeleiding wordt gewerkt, in generieke zin herschreven moeten worden. De raad stelt verder voor een aantal basiscompetenties duidelijker te formuleren.

2.8.6 Andere opmerkingen

De raad wijst op een aantal kleine vormkwesties, die in de bijlage zijn verbeterd.

2.8.7 Conclusie

De raad geeft een gunstig advies aan het voorstel, zoals aangepast.

2.9 Secundair volwassenenonderwijs: studiegebied Lichaamsverzorging

2.9.1 Allround grimeur-visagist

2.9.1.1 De mate waarin het voorstel gebaseerd is op een specifiek referentiekader (criterium 2)

Bij ontstentenis van een SERV-beroeps(competentie)profiel hebben de ontwikkelaars als referentiekader het Nederlandse beroepscompetentieprofiel allround grimeur gehanteerd. De raad waardeert de expliciete verwijzing naar andere geraadpleegde referentiekaders. De gebruikte referentiekaders, en de samenwerking met het Sociaal Fonds voor de Podiumkunsten garanderen volgens de raad dat het opleidingsprofiel beantwoordt aan de noden van de sector.

2.9.1.2 Maatschappelijke tendensen (criterium 3)

Bij film-, tv- en theaterproducties, ... wordt om redenen van efficiëntie doorgaans een beroep gedaan op een allround grimeur-visagist die een veelheid van opdrachten aan moet kunnen (algemene make-up, hairstyling, grime, ...). De Vlor vindt in het voorliggende opleidingsprofiel die

brede inzetbaarheid en flexibiliteit duidelijk terug, terwijl anderzijds de specificiteit van het werken voor theater, film, ... ook duidelijk zijn plaats krijgt in de opleiding.

2.9.1.3 Andere opmerkingen

De raad wijst op een aantal kleine vormkwesties, die in de bijlage zijn verbeterd.

2.9.1.4 Conclusie

De raad geeft een gunstig advies aan het voorstel, met een aantal kleine opmerkingen.

2.9.2 Nagelstylist

2.9.2.1 De mate waarin het voorstel rekening houdt met de mogelijke gevolgen voor andere opleidingen of andere onderwijsniveaus (criterium 6)

Het voorliggende opleidingsprofiel omvat drie modules die ook voorkomen in de opleiding schoonheidsspecialist. Op basis van EVK hoeven houders van het certificaat schoonheidsspecialist enkel de modules Basis Nagelstyling technieken en Bijzondere Nagelstylingtechnieken te volgen om het certificaat nagelstylist te halen. Het zelfde geldt voor de afgestudeerden van de tso-richting Schoonheidsverzorging. Aangezien de basiscompetenties m.b.t. nagelstylingtechnieken niet voorkomen in het secundair onderwijs, is het secundair volwassenenonderwijs hier complementair t.a.v. het secundair onderwijs.

2.9.2.2 Andere opmerkingen

De raad wijst op een aantal kleine vormkwesties, die in de bijlage zijn verbeterd.

2.9.2.3 Conclusie

De raad geeft een gunstig advies aan het voorstel, met een aantal kleine opmerkingen.

2.9.3 Masseur en Voetverzorger: toevoeging uitbreidingsmodules

2.9.3.1 Algemeen

Het betreft de toevoeging van uitbreidingsmodules aan de al bestaande opleidingen masseur en voetverzorger. De uitbreidingsmodules Voetreflexmassage 1, Voetreflexmassage 2, Werken met aromatische oliën A en Werken met aromatische oliën B worden aan beide opleidingen toegevoegd. Aan de opleiding masseur worden daarnaast nog Cosmetische Lymfedrainage en Cosmetische Hydrobehandelingen als uitbreidingsmodules toegevoegd.

2.9.4 Andere regelgeving die mee in rekening moet worden genomen (criterium 1.11)

De Vlor wijst op het besluit van de Vlaamse Regering van 9 februari 2007 betreffende de preventie van de veteranenziekte op publiek toegankelijke plaatsen. Daarom vindt de raad het essentieel dat de BC LV 143 (De cursist kan vigerende regelgeving inzake hygiëne, veiligheid, milieu en gezondheid toepassen) wordt toegevoegd aan de uitbreidingsmodule Cosmetische Hydrobehandelingen van de opleiding masseur.

2.9.4.1 Andere opmerkingen

De raad stelt een aantal kleine wijzigingen in de situering van sommige modules voor en wijst op een aantal vormkwesties. Voor details verwijst de raad naar de bijlage.

2.9.4.2 Conclusie

De raad geeft een gunstig advies aan het voorstel, met een aantal kleine opmerkingen.

2.10 Secundair volwassenenonderwijs: studiegebied Textiel

In het studiegebied Textiel ligt het voorstel van opleidingsprofiel voor handwever voor.

2.10.1 Maatschappelijke tendensen (criterium 3)

De Vlaamse textielindustrie moet het niet hebben van de massaproductie van goedkoop textiel. Als het verschil met de lageloonlanden nog gemaakt kan worden, dan wel op het vlak van innovatie en design. Binnen die context kan het vreemd lijken dat er een opleidingsprofiel handwever wordt ingediend. Samen met Cobot en Fedustria, die het beroepscompetentieprofiel hebben ontwikkeld, stelt de Vlor echter vast, dat de handwever in dat proces een rol kan spelen. Bij het onderzoek naar de aanwending van nieuwe materialen en technieken en bij het ontwerpen en ontwikkelen van prototypes is het om zowel technische als economische redenen vaak nodig eerst een beroep te doen op de handwever. De bestaande lineaire opleiding handweven kent dan ook heel wat succes bij mode- en designprofessionals, die net die technische competenties willen verwerven. De raad is er daarom van overtuigd dat het om een waardevolle opleiding binnen het secundair volwassenenonderwijs gaat, te meer daar het gaat om een unieke opleiding binnen het geheel van het onderwijs.

2.10.2 Andere opmerkingen

De raad wijst op een aantal kleine vormkwesties, die in de bijlage zijn verbeterd.

2.10.3 Conclusie

De raad geeft een gunstig advies aan het voorstel

2.11 Secundair volwassenenonderwijs: studiegebied Diamantbewerking

2.11.1 Algemeen

In het studiegebied Diamantbewerking liggen vier voorstellen van opleidingsprofiel voor:

- kruiswerker;
- briljanteerder;
- diamantsnijder;
- diamantbewerker.

De vier opleidingen beantwoorden aan beroepen in de diamantbewerking. Diamantbewerker is hierbij de overkoepelende opleiding; het omvat de basiscompetenties van de drie andere opleiding.

2.11.2 De mate waarin het voorstel gebaseerd is op een specifiek referentiekader (criterium 2)

Bij gebrek aan beroeps(competentie)profielen van de SERV, is voor de ontwikkeling van de opleidingen gebruik gemaakt van de CO.BR.A.-fiche diamantbewerker van VDAB. De voorstellen zijn in overleg met de sector ontwikkeld. De raad neemt er akte van dat de sector op 28 februari de opleidingsprofielen formeel heeft gevalideerd.

2.11.3 Maatschappelijke tendensen (criterium 3)

Hoewel er een pak minder diamantbewerkers actief zijn dan enkele decennia geleden, blijft er in de regio Antwerpen en de Kempen een behoefte bestaan aan goed opgeleide vaklui. De betrokkenheid van de sector bij de ontwikkeling van de opleidingsprofielen geeft aan dat de sector daar ook van overtuigd is. Die vindt het belangrijk dat ook het volwassenenonderwijs potentiële en goed opgeleide werknemers kan aanleveren. De diamantsector telt immers om en bij de 40% 50-plussers onder zijn werknemers – het hoogste percentage van alle sectoren³ - en wil er alles aan doen om zoveel mogelijk nieuwe instroom te genereren.

2.11.4 Andere opmerkingen

De raad stelt voor om onder 1.2 Inhoud van het opleidingsprofiel diamantbewerker een aantal leerinhouden te schrappen die niet beantwoorden aan basiscompetenties.

De raad heeft verder een aantal kleinere terminologische opmerkingen.

2.11.5 Conclusie

De raad geeft een gunstig advies aan het voorstel, met een aantal kleine opmerkingen.

2.12 Basiseducatie: leergebied Nederlands

2.12.1 Algemeen

Voor het leergebied Nederlands liggen de volgende voorstellen van opleidingsprofiel voor

- Nederlands maatschappelijk functioneren;
- Nederlands maatschappelijk participeren;
- Nederlands doorstroom.

Samen met deze opleidingsprofielen ligt ook een voorstel van aangepaste eindtermen voor het leergebied Nederlands voor (zie verder).

Drie gelijknamige opleidingsprofielen werden ook al in januari 2011 voor advies aan de Vlor overgemaakt. De raad oordeelde toen dat de betreffende opleidingsprofielen om diverse redenen

³ Vlaamse overheid, Departement Werk en Sociale Economie (2012), [Groepssectorfoto 2012](#). Brussel: WSE p. 16.

nog niet rijp waren voor een advies.⁴ De minister van Onderwijs besliste daarop de opleidingsprofielen niet ter goedkeuring aan de regering voor te leggen.

De raad stelt vast dat de nieuw ingediende opleidingsprofielen tegemoet komen aan de opmerkingen uit het advies van 1 maart 2011 en aan de opmerkingen uit het antwoord van de minister aan de Vlor van 30 mei 2011. In het bijzonder merkt de raad op dat:

- het voorstel enkel nog eindtermen bevat, en niet langer ook basiscompetenties;
- de interne structuur van elke opleiding én de samenhang tussen de drie opleidingen eenvoudig en transparant is;
- de opleidingsprofielen gedragen worden door alle centra voor basiseducatie.

2.12.2 Relatie met een specifiek referentiekader (criterium 2)

Het decreet volwassenenonderwijs bepaalt dat voor de opleidingen van de leergebieden Nederlands, wiskunde, maatschappijoriëntatie, informatie- en communicatietechnologie en talen in de basiseducatie, dezelfde eindtermen gelden als die voor de leergebieden in het lager onderwijs en eindtermen en ontwikkelingsdoelen in de eerste graad van het voltijds secundair onderwijs (art. 11§4). Op basis van die eindtermen, die in het voorstel van opleidingsprofiel als referentiekader worden aangeduid, zijn voor het doelpubliek van de basiseducatie aangepaste eindtermen ontwikkeld. De raad kan deze benadering aanvaarden en gaat ervan uit dat ze spoort met het decreet volwassenenonderwijs, aangezien de decreetgever de Vlaamse Regering heeft gemachtigd om op basis van de eigenheid van de basiseducatie bepaalde eindtermen te schrappen of aan te passen.

De aangepaste eindtermen zijn geordend in een zogenaamde matrix van eindtermen. De opleidingen Nederlands maatschappelijk functioneren, Nederlands maatschappelijk participeren en Nederlands doorstroom bevatten samen genomen alle eindtermen uit de matrix.

2.12.3 Maatschappelijke tendensen (criterium 3)

Het bestaande opleidingsprofiel Nederlands is gedacht vanuit een cursist die een behoorlijk lang engagement neemt om in brede zin te werken aan zijn taalvaardigheid. Zoiets blijft ook met de voorgestelde opleidingsprofielen mogelijk. Het opleidingsprofiel dat momenteel wordt gebruikt, is echter weinig flexibel, zoals ook de onderwijsinspectie al vaststelde in het evaluatierapport *Verbreden, verdiepen, consolideren* (2008). Het kan onvoldoende inspelen op vragen van cursisten die bijvoorbeeld met het oog op een examen of een opleiding bepaalde competenties willen verwerven of oprispen. Ook partnerorganisaties (VDAB, lokale overheden, ...) van de centra voor basiseducatie vragen dergelijk specifiek aanbod. De raad meent dat de voorziene geletterdheidsmodules het mogelijk maken op dergelijke leervragen in te gaan. In de situering van de geletterdheidsmodules stelt de raad een aantal kleine wijzigingen voor.

Tegelijk wijst de raad erop dat de flexibilisering van het aanbod Nederlands daarmee nog niet voltooid is. In zijn advies over de tussentijdse evaluatie van het decreet volwassenenonderwijs wees hij er al op dat het werken met de zogenaamde open modules in het leergebied wiskunde

⁴ Vlaamse Onderwijsraad, Raad Levenslang en Levensbreed Leren. [Advies over voorstellen van opleidingsprofielen voor de basiseducatie en voor het secundair volwassenenonderwijs](#), 1 maart 2011, p. 5-6.

voor de CBE een doorbraak heeft betekend.⁵ De centra kunnen ermee tegemoet komen aan specifieke leervragen van één of meerdere cursisten. De raad herhaalt zijn vraag uit het genoemde advies om open modules ook in andere leergebieden, en in het bijzonder in het leergebied Nederlands mogelijk te maken.

Met het oog op de flexibilisering van het aanbod Nederlands benadrukt de Vlor ook het belang van de integratie van geletterdheid in de brede zin, d.w.z. lees- en schrijfvaardigheid, gecijferdheid en digitale geletterdheid, in professionele opleidingen. De Vlor wees er eerder al op, zij het dan in de context van anderstalige leerlingen, dat niet van elke leraar of instructeur verondersteld mag worden dat hij ook als effectieve taalleraar kan optreden.⁶ De raad vraagt daarom aandacht voor de methodiek van de G-coach of geletterdheidscoach. Die is als 'mee-leraar' in een professionele opleiding verantwoordelijk voor de geletterdheidsondersteuning van de cursisten. Binnen de huidige regelgeving kan deze manier van werken niet regulier gefinancierd worden. Dat is evenmin het geval voor de vergelijkbare methodiek van de taalcoach, die zijn aandacht richt op NT2-leerders op de opleidings- of werkvloer. In een eerder advies vroeg de raad de overheid al om de taalcoach als methodiek te erkennen en structureel financierbaar te maken.⁷ De raad breidt die vraag nu uit tot de G-coach.

2.12.4 De mate waarin het voorstel rekening houdt met de mogelijke gevolgen voor andere opleidingen of andere onderwijsniveaus (criterium 6)

De opleiding Nederlands doorstroom ambieert nadrukkelijk cursisten voor te bereiden op een vervolgopleiding, bijvoorbeeld in het secundair volwassenenonderwijs. De Vlor wijst in dit verband op het belang van samenwerking tussen de niveaus basiseducatie en secundair volwassenenonderwijs. Specifiek met betrekking tot eventuele doorstroom naar de opleiding Algemene Aanvullende Vorming, herhaalt de raad zijn pleidooi voor een aansluitende leerlijn van basiseducatie naar het diplomagerichte tweedekansonderwijs, waarin de facto ook een aanbod bestaat op het niveau van de tweede graad van het secundair onderwijs.⁸

2.12.5 Haalbaarheid en aanvaardbaarheid van de vooropgestelde basiscompetenties (criterium 7)

Met de drie voorstellen van opleidingsprofielen heeft de stuurgroep Volwassenenonderwijs ook een voorstel ingediend om alle modules uit de betreffende opleidingen ook in verkorte vorm aan te bieden. Daarbij is systematisch geopteerd voor een duur van de helft van de lestijden van de gewone module. Het decreet volwassenenonderwijs voorziet in art. 24 §2 dat de Vlaamse Regering voor bepaalde doelgroepen kan afwijken van het minimale aantal lestijden. Het voorstel van verkorte modules noemt vier dergelijke doelgroepen:

- cursisten die als vorm van remediëring een module overdoen;
- cursisten die met een zekere voorkennis aan een module beginnen;

⁵ Vlaamse Onderwijsraad, Raad Levenslang en Levensbreed Leren. [Advies over de tussentijdse evaluatie van het decreet volwassenenonderwijs](#), 20 september 2011, p. 17.

⁶ Vlaamse Onderwijsraad, Algemene Raad. [Advies over de talennota 'De lat hoog voor talen in iedere school'](#), 11 januari 2007, p. 5-6.

⁷ Vlaamse Onderwijsraad, Raad Levenslang en Levensbreed Leren. [Advies over de uitvoering en de werkbaarheid van het afsprakenkader NT2 2007](#), 24 juni 2008, p. 7.

⁸ Vlaamse Onderwijsraad, Raad Levenslang en Levensbreed Leren. [Advies over voorstellen van opleidingsprofielen voor het secundair volwassenenonderwijs](#), 9 november 2010, p. 10.

- cursisten die de module volgen in een samenwerkingverband tussen een cbe en een partner (VDAB, een openbaar bestuur, ...);
- cursisten die de module combineren met een module uit een ander leergebied uit de Basiseducatie, waardoor een wisselwerking ontstaat.

De Vlor onderschrijft dit voorstel.

2.12.6 Conclusie

De raad geeft een gunstig advies over de voorliggende eindtermen, de opleidingsprofielen en het voorstel van verkorte modules.

3 Overzicht van de bijlagen

[Bijlage 1 opleidingsprofiel technicus in fermentatieprocessen - bieren](#)

[Bijlage 2 opleidingsprofiel technicus in fermentatieprocessen - wijnen](#)

[Bijlage 3 opleidingsprofiel technicus in fermentatieprocessen - destillaten en likeuren](#)

[Bijlage 4 opleidingsprofiel technicus in fermentatieprocessen - zuivel](#)

[Bijlage 5 opleidingsprofiel polyvalent verkoper](#)

[Bijlage 6 opleidingsprofiel hovenier onderhoud parken en tuinen](#)

[Bijlage 7 opleidingsprofiel hovenier aanleg parken en tuinen](#)

[Bijlage 8 opleidingsprofiel tuinbouwarbeider](#)

[Bijlage 9 opleidingsprofiel boomverzorger](#)

[Bijlage 10 opleidingsprofiel tuintekenaar](#)

[Bijlage 11 opleidingsprofiel maritieme opleiding dek](#)

[Bijlage 12 opleidingsprofiel maritieme opleiding motoren](#)

[Bijlage 13 opleidingsprofiel autobuschauffeur](#)

[Bijlage 14 opleidingsprofiel autocarchauffeur](#)

[Bijlage 15 opleidingsprofiel chauffeur bijzondere diensten](#)

[Bijlage 16 opleidingsprofiel productiemedewerker kunststoftechnieken](#)

[Bijlage 17 opleidingsprofiel machineregelaar extrusie](#)

[Bijlage 18 opleidingsprofiel machineregelaar spuitgieten](#)

[Bijlage 19 opleidingsprofiel machineregelaar thermisch vormen](#)

[Bijlage 20 opleidingsprofiel jeugd- en gehandicaptenzorg](#)

[Bijlage 21 opleidingsprofiel allround grimeur-visagist](#)

[Bijlage 22 opleidingsprofiel nagelstylist](#)

[Bijlage 23 opleidingsprofiel masseur](#)

[Bijlage 24 opleidingsprofiel voetverzorger](#)

[Bijlage 25 opleidingsprofiel handwever](#)

[Bijlage 26 opleidingsprofiel kruiswerker](#)

[Bijlage 27 opleidingsprofiel briljanteerder](#)

[Bijlage 28 opleidingsprofiel Ddiamantsnijder](#)

[Bijlage 29 opleidingsprofiel diamantbewerker](#)

[Bijlage 30 opleidingsprofiel Nederlands maatschappelijk functioneren](#)

[Bijlage 31 opleidingsprofiel Nederlands maatschappelijk participeren](#)

[Bijlage 32 opleidingsprofiel Nederlands doorstroom](#)

[Bijlage 33 voorstel van verkorte modules in de opleidingen van het leergebied Nederlands](#)

[Bijlage 34 matrix van de eindtermen voor het leergebied Nederlands](#)

[Bijlage 35 beoordelingscriteria van de Vlor](#)